

תפ"ח (חיפה) 43709-11-14 - מדינת ישראל נ' רפעת עודה

פלילי - שיקולי ענישה

פלילי - חוק העונשין - עבירות המתה

var MareMakom = "תפח (חיפה) 43709-11-14 - מדינת ישראל נ' רפעת עודה, תק-מח 2023(2), 24152(20/06/2023)";
{p.IDHidden{display:none}}

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 43709-11-14 מדינת ישראל נ'
עודה(עציר)

לפני הרכב כבוד השופטים:

ד"ר רון שפירא, נשיא אברהם אליקים, סגן נשיא תמר נאות פרי
המאשימה מדינת ישראל

נגד

הנאשם רפעת עודה (עציר)

גזר דין

השופט אברהם אליקים, סגן נשיא:

מבוא

1. לאחר שמיעת הראיות, הורשע הנאשם פה אחד על ידינו בעבירה של רצח בכוונה תחילה- עבירה לפי סעיף 300(א)(2)+301 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן-החוק), רצח של המנוח חליל מחרום ז"ל (להלן- המנוח).
ברוב דעות הרשענו את הנאשם בביצוע עבירה של ניסיון לרצח- עבירה לפי סעיף 305 לחוק, ניסיון לרצוח את ראזי מחרום בנו של המנוח.
עוד הרשענו את הנאשם פה אחד בביצוע עבירות בנשק- עבירות לפי סעיף 144(א)+(ב)+29 לחוק.

2. ביום 20.5.2019 לאחר שמיעת טיעונים גזרנו את דינו של הנאשם, קבענו כי מדובר ברצח בנסיבות מחמירות ולפי תיקון 137 לחוק העונש בגין הרצח צריך להיות מאסר עולם חובה.
עוד קבענו כי במקרה זה יש לראות את הרצח וניסיון הרצח כמסכת עבריינית אחת ולכן קבענו מתחם עונש הולם לכל המעשים בהם הורשע הנאשם, מתחם שנע ממאסר עולם+6 שנות מאסר בפועל ועד

מאסר עולם +12 שנות מאסר בפועל.

בנסיבות אלו קבענו כי העונש המתאים יעמוד על מאסר עולם בצירוף של 7 שנות מאסר במצטבר (שהתווסף בגין עבירת הניסיון לרצח). עוד חייבנו הנאשם לפצות את עזבון המנוח.

3. הנאשם שלא השלים עם פסק הדין ערער לבית המשפט העליון על הכרעת הדין וגזר הדין (ע"פ 3546/19), ערעורו על הכרעת הדין נדחה. לעניין הגדרת הרצח כרצח בנסיבות מחמירות כהגדרתו לאחר תיקון 137 התקבל הערעור ונקבע כי במקרה זה מדובר ברצח הבסיסי שהעונש המרבי בגינו עומד על מאסר עולם, ושיעורו ייקבע לפי שיקול דעת בית משפט. בהתאם לכך הוחלט להשיב הדין אלינו לצורך שמיעת טיעונים לעונש וגזירת דינו של המערער מחדש.

ראיות לעונש

4. המאשימה הפנתה לגיליון הרישום הפלילי של הנאשם שהוגש בהליך הקודם על פיו הנאשם נדון בעבר לתקופת מאסר בפועל של 13 שנה בגין הריגת שני אחים (בני 18 ו-14 שנים) וניסיון לרצח של אימם שגרם לשיתוקה.

5. הסנגור הגיש החלטה (סומנה נ/21) מיום 6.7.2009 לפיה לנאשם 30% נכות בשל הפרעה של PTSD שנגרמה בעקבות תאונת דרכים, אישור מהרשות הארצית לכבאות (סומן נ/22) לפיו ביום 11.12.2014 נשרף ביתו של הנאשם, ללא טענה כי מי ממשפחת המנוח קשור באירוע זה והודעת פטירה (נ/23) לפיה ביום 8.1.2021 התאבד בנו יוסף ז"ל בתלייה. אזכיר כי הרצח וניסיון הרצח אירעו ביום 21.10.2014.

תמצית טענות הצדדים

6. שני הצדדים הבהירו שיטענו רק לענישה בגין עבירת הרצח והוסכם כי לעונש שייקבע יתווסף במצטבר עונש של 7 שנות מאסר בפועל שנפסק בגין ניסיון לרצח ועבירות בנשק, כפי שיפורט להלן, אנו סבורים כי יש לראות את ביצוע העבירות רצח, ניסיון רצח ועבירות בנשק כאירוע אחד כולל, לקבוע בהתאם מתחם עונש הולם אחד לכל העבירות ולתת עונש מתאים אחד.

7. ב"כ המאשימה ביקש לקבוע כי מתחם העונש ההולם בגין עבירת הרצח נע בין 29 שנות מאסר בפועל לבין מאסר עולם ולגזור עליו עונש של מאסר עולם תוך שהוא מפנה לנסיבות שצוינו בהכרעת הדין לדעתו התנהגות הנאשם דמתה להוצאה להורג, עוד הדגיש כי לנאשם עבר פלילי, הוא הרג בעבר שני אחים, וניסה לרצוח את אמם הוא נדון ל-13 שנות מאסר בפועל ולאחר שחרורו הצטייד בנשק ללא היתר באמצעותו ביצע את הרצח והפנה לסבלה של משפחת המנוח.

8. לאחר שמיעת הטיעונים ביקש ב"כ המאשימה להפנות לע"פ 1978/21 שניתן ביום 7.6.2023, מדינת ישראל נגד עמאש (להלן- עניין עמאש) והתרנו לו להפנות לאותו פסק דין.

9. הסנגור ביקש לקבוע בגין הרצח מתחם שנע בין 20 ל-26 שנות מאסר בפועל, בהתחשב בגילו של הנאשם, נסיבות חייו הקשות, גילו המתקדם, התאבדות בנו, מצבו הבריאותי, הפגיעה הקשה במשפחתו ועוד ביקש לגזור את עונשו בתחתית המתחם ולעונש שייקבע יתווסף במצטבר עונש של 7 שנות מאסר בפועל. הוא התנגד להגדרת האירוע על ידי ב"כ המאשימה כהוצאה להורג. הזכיר כי כל האירוע מתועד בסרטונים, תחילתה של התגרה לא קשורה בנאשם והוא הגיע כדי להפריד את בנו מתוקפיו. לתמיכה בטיעוניו הפנה לפסקי דין שונים של בתי משפט מחוזי בהם נקבעו מתחמים של 22-27 שנות מאסר בפועל, 22-25 שנות מאסר בפועל, 26-30 שנות מאסר בפועל 25-30 שנות מאסר בפועל, 19-25 שנות מאסר בפועל, 22-30 שנות מאסר בפועל ומקרה של רצח וחבלה בכוונה מחמירה בו נקבע מתחם כולל בין 27 ל-מאסר עולם. עוד ביקש לנתק בשלב

זה של הדין את ניסיון הרצח ולהתייחס בעת קביעת המתחם רק לרצח.

בתום הטיעונים חזר הנאשם על כפירתו בביצוע העבירות, לגרסתו היה במצב שאינו זוכר מה היה וביקש להתחשב במצבו.

הקביעות העובדתיות שאושרו בפסק הדין של בית המשפט העליון לענין נסיבות ביצוע העבירות

10. הנאשם עשה שימוש באקדח וירה באמצעותו מטווח קצר של פחות ממטר לעבר ראשו של המנוח באופן אשר גרם למותו (סעיף 17 לפסק הדין). הנאשם לא קונטר עובר למעשה הרצח, בתיעוד המצלמות ניכר היה כי הנאשם נחוש ומחושב בפעולותיו בזמן אמת. הוא הגיע לזירה 43 שניות לפני הרצח, ניגש באופן מידי ללב ההתגוששות, חצץ בין המנוח לבנו, שלף אקדחו וירה פעמיים כאשר ירייה אחת כוונה לראשו של המנוח (סעיף 17 לפסק הדין).

התנהגותו לא הייתה של אדם ששרוי במצב דיסוציאטיבי אלא של אדם המודע היטב למעשיו (סעיף 18 לפסק הדין).

מיד אחרי הירי בראשו של המנוח רדף הנאשם אחרי ראזי בנו של המנוח כשאקדח שלוף בידו וניסה לרצוח אותו, חלק מהניסיון לרצח בא לידי ביטוי בהגעת הנאשם לזירה כשהוא נושא על גופו אקדח ובו מחסנית טעונה בכדורים, בסמוך דרך את האקדח וירה לעברו של המנוח שתי יריות שהאחת מכוונת ומדויקת לעבר ראשו, מיד לאחר מכן החל במרדף אחרי ראזי שנס על חייו, בעוד האקדח ה'מעשן' בידו מכוון לכיוון מנוסתו (סעיף 19 לפסק הדין).

11. לטעמי בקביעה זו מאשר בית המשפט העליון את קביעתנו בסעיף 21 לגזר הדין כי מעשיו של הנאשם היו מסכת עבריינית אחת, הנאשם ירה למוות במנוח ומיד רדף אחרי בנו כדי להמיתו. ולכן יש לקבוע מתחם עונש הולם אחד לאירוע הכולל. וכך אציע לחברי לקבוע מתחם עונש הולם אחד לביצוע עבירות של רצח וניסיון לרצח, שכל האירוע נמשך כדקה.

עוד קבע בית המשפט העליון כי במקרה זה לא הייתה התגרות ולא רצח ספונטאני מתוך סערת רגשות חסרת מעצורים (סעיף 24 לפסק הדין).

נקבע כי לא מתקיימת במקרה זה הנסיבה המחמירה של תכנון או שקילה וגיבוש החלטה להמית (סעיף 25 לפסק הדין).

וכי קיים ספק אם התגבשו דרישות הנסיבה המחמירה לפיה יצר הנאשם "סכנה ממשית" לחיי אחרים מלבד המנוח וספק זה פועל לזכותו של הנאשם (סעיף 30 לפסק הדין).

מדיניות הענישה בעבירת הרצח ה'בסיסית'

12. אשר לקביעת העונש במקרים של עבירת הרצח ה'בסיסית' אפנה לסעיף 311א לחוק שקובע כי בעבירת הרצח הבסיסית ניתן לגזור מאסר עולם לתקופה בלתי קצובה או מאסר לתקופה של עד 30 שנים.

13. בית המשפט העליון קבע בתיק שלפנינו (עמוד 14 לפסק הדין) כי ההקפדה על הבחנה בין עבירת הרצח ה'בסיסית' לבין עבירת רצח בנסיבות מחמירות אין משמעותה בהכרח הקלה בעונשו של הרוצח. שיקול הדעת המוקנה לבית המשפט הוא רחב ובמקרה המתאים ראוי לגזור עונש של מאסר עולם אף בגדרי עבירת הרצח ה'בסיסית' תוך שהוא מפנה לענין וואסה (ע"פ 1213/21 וע"פ 1226/21 **מסרשה וואסה נגד מדינת ישראל** (11.8.2021)).

באותו מקרה בעקבות ויכוח הנאשם שהיה שוטר היכה את אשתו ולאחר מכן ירה בה ירייה אחת

בראשה שגרמה למותה. הערכאה הדיונית קבעה כי מדובר ברצח ה'בסיסי', קבעה מתחם שנע בין 26 שנה למאסר עולם וגזרה עליו עונש של 29 שנות מאסר בפועל.

במסגרת הערעור בעניין וואסה כב' השופט אלרון ניתח את מדיניות הענישה במקרים של עבירת הרצח ה'בסיסית'. ובהתחשב בנסיבות, נאשם שוטר במקצועו שנקט אלימות קשה כלפי בת זוג הוחלט להחמיר בעונשו ולהעמידו על מאסר עולם, למרות שהעבירה הייתה עבירת רצח 'בסיסית' וכך נקבע לגבי מדיניות הענישה:

"ככלל, בבוא בית המשפט לגזור את עונשו של מי שהורשע בעבירת הרצח הבסיסית, קירבה לנסיבות הקבועות בסעיף 301א(א) לחוק עשויה ללמד כי גם עונשו של נאשם זה צריך להיות קרוב - אם לא דומה, לעונש של מי שהורשע בעבירת הרצח בנסיבות מחמירות. קרי, עונש של מאסר עולם...יובהר, כי האמור אינו גורע מכך שייתכנו נסיבות אשר אינן סמוכות באופן כזה או אחר לנסיבות המחמירות הקבועות בסעיף 301א(א) לחוק, אך הן מצדיקות השתת עונש מאסר עולם. במילים אחרות, קביעת המחוקק כי גם בגין עבירת הרצח הבסיסית ניתן להשית עונש מאסר עולם כעונש מרבי, עומדת על רגליה שלה, ואינה מחייבת השוואה מתמדת אל מול הנסיבות המחמירות אשר עוגנו בעבירת הרצח בנסיבות מחמירות".

עוד ראו ע"פ 1077/22 וע"פ 1157/22 **קאדר נגד מדינת ישראל** (1.6.2022). באותו מקרה הורשע הנאשם בביצוע עבירת הרצח ה'בסיסית', לאחר עימות בו הושפל הנאשם על ידי המנוח הוא פגש בו למחרת היום כשהמנוח נסע ברכב. הנאשם רץ לעברו וירה בו מספר יריות מטווח קצר. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם שנע בין 25 שנות מאסר בפועל לבין מאסר עולם ודן את הנאשם ל-27 שנות מאסר בפועל. הנאשם והמדינה ערערו על העונש, בית המשפט העליון דחה את שני הערעורים. באותו מקרה כב' השופט אלרון קבע כך:

"הדרך בה ראוי לנהוג בעת גזירת עונשו של נאשם בגין עבירת הרצח הבסיסית, היא באמצעות קביעת מתחם ענישה הולם מצומצם... בבסיס עמדתי, מצוי הכלל הנהוג בפסיקה ביחס למגוון רחב של עבירות, ולפיו ככל שהעבירה חמורה יותר כך ייפחת המשקל שניתן לנסיבות האישיות של מבצע העבירה בגזירת עונשו כעולה מהערעורים להם נדרשתי.... עבירת הרצח הבסיסית נותרה מהעבירות החמורות ביותר...ערך קדושת החיים המסתופף בצלה של עבירת הרצח ניצב בראש סולם הערכים החברתיים".

בע"פ 3223/21 וע"פ 3734/21 **שפק נגד מדינת ישראל** (2.3.2022) התברר עניינו של נאשם שרצח את אשתו ב-15 דקירות סכין על רקע רצונה להתגרש ממנו, בהסכמה הוא הורשע בעבירת הרצח ה'בסיסית', בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה שנע בין 27 שנות מאסר למאסר עולם ודן את הנאשם ל-29 שנות מאסר בפועל. כב' השופט הנדל קבע כי במקרה זה העונש הראוי היה צריך להיות מאסר עולם, אך בשל אירוע מוחי שעבר הנאשם לאחר גזר הדין ופגע קשות בבריאותו הופחת העונש ל-27 שנות מאסר בפועל.

עוד ראו ע"פ 1442/22 **ניקוליקין נגד מדינת ישראל** (28.5.2023), באותו מקרה רצח המערער את אחיו באמצעות דקירה אחת בחזה. במסגרת הסדר טיעון הסכימו הצדדים כי יודה ויורשע בביצוע עבירת הרצח ה'בסיסית' כשהמאשימה תעתור למאסר עולם. הערכאה הדיונית קבעה מתחם עונש הולם שנע בין 25 ל-30 שנות מאסר וגזרה עליו עונש של 26 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של הנאשם על העונש ושב והוסיף הנחיות לעניין מדיניות

הענישה לגבי עבירת הרצח הבסיסית וכך קבע כב' השופט אלרון:

"לערכאה הדיונית שיקול דעת רחב, שיקול דעת רחב זה הוא חיוני למלאכת גזירת הדין. אין מקרה אחד דומה למשנהו, וככל שיצומצם שיקול הדעת השיפוטי יגבר החשש כי ידיו של בית המשפט יהיו כבולות מלספק מענה ראוי למקרים חריגים.... לצד האמור, קיימת גם חשיבות רבה לכך ששיקול הדעת השיפוטי הרחב לא יוביל לענישה שונה במקרים דומים. אדרבה, הרפורמה בהבניית שיקול הדעת בענישה נועדה לתקן מצב של פערים גדולים ובלתי מוצדקים בין העונשים הנגזרים על נאשמים שונים שביצעו עבירות דומות בנסיבות דומות.... לא בכל מקרה יש ליתן משקל משמעותי, אם בכלל, לנסיבות כגון העדר עבר פלילי, נטילת אחריות, או לחלופי הזמן מעת ביצוע העבירה. נסיבות אלו מנויות בחוק כנסיבות אשר בית המשפט רשאי לקחת בחשבון, ככל שסבר כי ראוי לתת להן משקל בנסיבות המקרה. בגדרי גבולות המתחם שנקבע, אין לקחת כמובן מאליו כי שיקולים אלו מצדיקים הקלה בעונש, לא כל שכן הקלה משמעותית בו. משמע, גזירת עונשו של מי שהורשע בעבירת הרצח בכוונה בתחתית מתחם הענישה או בסמוך לה, מחייבת נסיבות המצדיקות זאת המלוות בהנמקה מתאימה".

בעניין עמאש אליו הפנה ב"כ המאשימה לאחר הדיונים, נדון המשיב ל-25 שנות מאסר בפועל בגין הרשעתו כחלק מהסדר טיעון בעבירת הרצח ה'בסיסית' ובנסיון לרצח. על פי הסדר הטיעון הוסכם כי המדינה תעתור למאסר עולם בגין עבירת הרצח וכי העונש בגין העבירות האחרות יהיה בחופף. הערכאה הדיונית קבעה מתחם שנע בין 25 ל-30 שנות מאסר לכלל העבירות וגזרה כאמור 25 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון קבע כי במקרה זה מתחם העונש ההולם בגין עבירת הרצח צריך לנוע בין 26 שנות מאסר בפועל למאסר עולם ועונשו של המשיב הועמד על מאסר עולם. בין היתר בשל הנסיבות הקשות והקיצוניות של המקרה שהיה קרוב קרבה ממשית לרצח בנסיבות מחמירות בשל סיכון ממשי של אחרים.

14. לגבי עבירת ניסיון הרצח, מוסכם על הצדדים כי לאור פסק הדין של בית המשפט העליון לא חל שינוי בנושא רמת הענישה, אפנה בעניין זה לפסיקה שאזכרנו בגזר הדין הראשון:

בע"פ 3035/15 **מוגרבי נגד מדינת ישראל** (9.4.2016) נדחה ערעורו של נאשם שנדון ל-10 שנות מאסר כחלק ממתחם שנע בין 8 ל-14 שנות מאסר,

בע"פ 4770/14 **אגייב נגד מדינת ישראל** (5.11.2015) נדחה ערעורו של נאשם שנדון ל-8.5 שנות מאסר בפועל כחלק ממתחם שנע בין 7 ל-11 שנות מאסר. ב"כ המאשימה הפנה בדיון הקודם לתפ"ח 32272-01-10 **מדינת ישראל נגד בשארה** (27.3.2011) בו נדון נאשם ל-6 שנות מאסר בפועל בגין עבירה של ניסיון לרצח. באותו מקרה לחץ הנאשם על ההדק אך בפועל לא נורתה ירייה.

15. בהתחשב כי במקרה זה העונש בגין עבירת הרצח אינו מאסר עולם חובה, לאחר ניתוח טענות הצדדים והפסיקה בגין עבירת הרצח הבסיסית וניסיון הרצח שבוצע לאחר מכן כחלק מאותו אירוע, אציע לחברי להעמיד את מתחם העונש ההולם בגין 3 העבירות (רצח, ניסיון לרצח ועבירות בנשק)

בתיק זה על מתחם שבין 32 שנות מאסר בפועל ל-מאסר עולם.

העונש המתאים

16. נקודת המוצא היא קביעותיו של בית המשפט העליון לפיהן לא התקיימו במקרה זה נסיבות מחמירות, הנאשם במעשיו לא יצר סכנה ממשית לאחרים, מעשיו לא נעשו לאחר תכנון או הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית.

17. במקרה זה לא עומדת שאלת שיקום על הפרק.

על פי גיליון המרשם הפלילי וטיעוני ב"כ הצדדים בהליך הקודם, הנאשם נדון בעבר לתקופת מאסר בפועל של 13 שנה בגין הריגת שני אחים (בני 18 ו-14 שנים) וניסיון לרצח של אימם שגרם לשיתוקה. ראו את התיאור האלים כמתואר בעמוד 4 פסקה ראשונה לגזר הדין (נספח א לטיעוני הסנגור בהליך הקודם), הזמן הרב שחלף לא מקהה את השימוש הנמהר שעשה הנאשם בנשק באותו מקרה ולצער הוא לא הפיק לקחים מהתוצאות הקטלניות להן גרם בעבר ואזכיר כי עד היום הנאשם לא נוטל אחריות למעשיו.

לזכות הנאשם יש לקחת בחשבון את גילו (כבן 65 שנה היום), את משך המעצר הארוך על כל המשתמע לעניין תנאי המעצר (הנאשם היה עצור כ-4.5 שנים עד מתן גזר הדין הקודם), את מצבו הבריאותי כפי שתואר על ידי הסנגור (ראו ת/21) ואת הטרגדיה שפקדה אותו עת התאבד בנו יוסף לפני כשנתיים וחצי (נ/23). לשריפת ביתו לאחר מעצרו לא אתן משקל כלשהו בהעדר הקשר מסוים לתיק.

לאור האמור לעיל אציע לחבריי להטיל על הנאשם עונש כולל בגין כל העבירות (רצח, ניסיון לרצח ועבירות בנשק) בשיעור של 37 שנות מאסר בפועל.

בהתחשב במהותו של מאסר מותנה ומשך המאסר בפועל, אציע לחבריי לא להטיל מאסר מותנה.

הנאשם גרם נזק כבד למשפחת המנוח ולא מצאתי הצדקה לשנות את גובה הפיצוי שפסקנו בהליך הקודם-258,000 ש"ח. גם לא נטען על ידי הסנגור לשנותו.

סיכום

לאור האמור לעיל אציע לחבריי להטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

- בגין רצח המנוח, עבירת ניסיון לרצח ועבירות בנשק 37 שנות מאסר בפועל. תחילת המאסר תימנה מיום מעצרו של הנאשם - 26.10.2014.

- הפיצויים יישארו לא שינוי. הנאשם חויב לשלם עד 31.12.2019 פיצוי בשיעור של 258,000 ש"ח לעיזבון המנוח (אשתו וארבעת ילדיו) ופיצוי בשיעור של 14,000 ש"ח לראזי מחרום (עד תביעה מס' 9). הפיצוי לעיזבון המנוח משולם באמצעות אלמנתו מרוות מחרום.

**אברהם אליקים, סגן
נשיא**

השופט ד"ר רון שפירא, נשיא [אבד]:

אני מסכים.

**רון שפירא, נשיא
[אב"ד]****השופטת תמר נאות פרי:**

אני מסכימה.

**תמר נאות פרי,
שופטת**

הוחלט פה אחד לגזור על הנאשם את העונשים הבאים:

- בגין רצח המנוח, עבירת ניסיון לרצח ועבירות בנשק 37 שנות מאסר בפועל. תחילת המאסר תימנה מיום מעצרו של הנאשם - 26.10.2014.

- פיצויים שנפסקו ביום 20.5.2019 יישארו לא שינוי.

הנאשם חויב לשלם עד 31.12.2019 פיצוי בשיעור של 258,000 ש"ח לעיזבון המנוח (אשתו וארבעת ילדיו) ופיצוי בשיעור של 14,000 ש"ח לראזי מחרום (עד תביעה מס' 9). הפיצוי לעיזבון המנוח משולם באמצעות אלמנתו מרוות מחרום.

ניתן היום, א' תמוז תשפ"ג, 20 יוני 2023, במעמד הצדדים.

תמר נאות פרי, שופטת**אברהם אליקים, סגן נשיא****רון שפירא, נשיא
[אב"ד]**